

Innst. S. nr. 277

(2007–2008)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 47 (2007–2008)

Innstilling fra næringskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 178/2002 om næringsmiddelregelverket og om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) mv.

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Bakgrunn

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 ble det besluttet å endre EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold) og vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) ved innlemmelse av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002 av 28. januar 2002 om fastsettelse av allmenne prinsipper og krav i næringsmiddelregelverket, om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet og om fastsettelse av fremgangsmåter i forbindelse med næringsmiddeltrygghet (EUs matlovsforordning).

Innlemmelsen av EUs matlovsforordning med gjennomføringsbestemmelser innebærer at Norge knytter seg til EUs generelle prinsipper for å sikre et høyt nivå når det gjelder mattrygghet, og blir medlem i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (European Food Safety Authority - EFSA).

Forordningens prinsipper har senere blitt fulgt opp gjennom flere forordninger, blant annet om næringsmiddelhygiene og kontroll. Forordning (EF) nr. 852/2004, forordning (EF) nr. 853/2004, forordning (EF) nr. 854/2004 og forordning (EF) nr. 882/

2004 samt tilhørende rettsakter, er innlemmet i EØS-avtalen ved en egen EØS-komiteebeslutning. Anmodning om Stortingets samtykke til innlemmelse i EØS-avtalen av disse rettsaktene er fremmet i egen proposisjon, St.prp. nr. 46 (2007–2008).

Gjennom denne proposisjonen anmodes det om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007. Samtykke er nødvendig fordi norsk deltakelse i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet innebærer årlige økonomiske forpliktelser, jf. Grunnloven § 26 annet ledd og artikkel 103 i EØS-avtalen.

EØS-komiteens beslutning i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002 i uoffisiell norsk oversettelse følger som utrykt vedlegg og finnes elektronisk på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/regpubl/stprp>.

1.2 Nærmere om EUs matlovsforordning

Hovedformålet med matlovsforordningen er å sikre et høyt vernnivå for menneskers helse og for forbrukerinteresser når det gjelder næringsmidler, samt sikre at det indre marked fungerer effektivt. Lovgivningen er basert på et helhetssyn, som dekker hele spekteret av ulike forhold fra jord/fjord til bord.

Ett av forordningens grunnleggende prinsipper er at lovgivningen skal baseres på vitenskapelige vurderinger av høy kvalitet, som utarbeides av uavhengige eksperter etter en risikoanalyse. Ved innføring av midlertidige tiltak skal det legges vekt på føre-var-prinsippet (forsiktighetsprinsippet). Det skal også sikres sporbarhet av fôr og næringsmidler, samt av ingredienser, dyr og innsatsvarer som benyttes i fôr- og næringsmiddelproduksjonen. Det primære ansvaret for næringsmiddel- og fôrtryggheten ligger hos virksomhetene, mens medlemsstatene har ansvaret

for å sikre håndhevelse av næringsmiddelregulering.

Forordningen fastsetter også prosedyrer til bruk ved vurdering av helsefare og innfører et eget hurtig varslingsystem for helsefarlige næringsmidler og fôr (Rapid Alert System for Food and Feed – RASFF).

1.3 Nærmere om Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA)

I innledningen til forordningen pekes det på at det vitenskapelige og tekniske grunnlaget for fellesskapslovgivningen på fôr- og næringsmiddelområdet stadig blir mer viktig og komplisert. EU har derfor valgt å opprette en europeisk myndighet for næringsmiddeltrygghet, kalt European Food Safety Authority (EFSA). Matlovsforordningen oppretter denne myndigheten og stiller krav til dens organisering, oppgaver og ansvar.

EFSA's hovedoppgave er å være et sentrum for fremskaffelse av uavhengige vitenskapelige vurderinger i saker som har en direkte eller indirekte virkning på næringsmiddeltryggheten, herunder risikovurderinger knyttet til dyrehelse, dyrevelferd og plantehelse. I tillegg skal EFSA foreta risikovurderinger knyttet til GMO, på generell basis, og på ernæringsmessige spørsmål knyttet til fellesskapslovgivningen.

EFSA er gitt et vidt virkeområde slik at myndigheten kan dekke alle leddene i næringsmiddelproduksjonen fra primærproduksjonen av trygt fôr, og helt frem til overlevering av maten til forbrukerne. EFSA skal innhente informasjon fra hele verden, og følge den vitenskapelige utviklingen nøye. EFSA's vitenskapelige vurderinger vil danne grunnlaget for utvikling av regelverk i regi av Europakommisjonen. Kommisjonen vil være EFSA's primære oppdragsgiver, men EFSA vil også kunne behandle spørsmål fra Europaparlamentet og medlemsstatene. I tillegg kan EFSA selv ta initiativ til å foreta risikovurderinger.

EFSA er organisert med et styre, en daglig leder med sekretariat, et rådgivende utvalg, en vitenskapskomité og en rekke vitenskapsgrupper.

1.4 EØS-komiteens beslutning

I vedlegg til EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 angis hvilke tilpasningstekster som er inntatt. Den generelle tilpasningsteksten regulerer EFTA-statenes mulighet til deltakelse i EFSA, som er følgende:

- Anledning til å delta i EFSA's rådgivende utvalg.
- Deltagelse i en kriseenhet som etableres i henhold til artikkel 56 nr. 2, når krisen berører en EFTA-stat direkte.

- Mulighet til deltagelse i vitenskapskomiteen/vitenskapsgruppene.
- Informasjonsutveksling bl.a. om EFSA's vitenskapelige undersøkelser.

Medlemmer til vitenskapskomiteen velges ut fra personlig, faglig kompetanse. EFTA-statene kan ikke på eget initiativ be EFSA om vitenskapelige uttalelser, slik det er nedfelt i artikkel 29 at Kommisjonen, Europaparlamentet og medlemsstatene kan. For å kunne be EFSA om en vitenskapelig uttalelse, må EFTA-statene ta kontakt med Kommisjonen, som kan videresende forespørselen hvis den er av interesse for Fellesskapet.

Norge vil ha rett til deltakelse i komiteer under Kommisjonen, det vil si i Standing Committee on The Food Chain and Animal Health (SCFCAH), som ble etablert ved forordningens ikrafttredelse i februar 2002, og hvor Norge har deltatt som observatør.

I og med at handelspolitikk ikke er en del av EØS-avtalen, er det tatt inn en tilpasningstekst til denne artikkelen, som slår fast at varer som er trukket tilbake fra markedet i EU ikke kan eksporteres til en tredjestat via en EFTA-stat.

Videre er det inntatt en tilpasningstekst som regulerer hvilke prosedyrer som skal gjelde for EFTA-statene i nødssituasjoner. Med slike nødssituasjoner menes situasjoner som kan oppstå dersom det er åpenbart at næringsmidler eller fôr, med opprinnelse i Fellesskapet eller importert fra en tredjestat, sannsynligvis vil utgjøre en alvorlig risiko for menneskers/dyrs helse eller for miljøet.

I nødssituasjoner som ikke omfatter flere ledd i kjeden, som for eksempel rene dyresykdommer, vil de sikkerhetsklausuler som i dag finnes i de ulike vedlegg til EØS-avtalen fortsatt bestå, og gjelde for situasjoner som kun oppstår i forhold til de enkelte vedleggene.

Tilpasningsteksten regulerer videre framgangsmåte ved behov for meklings. Dette innebærer at dersom EFTA-statene har behov for meklings vedrørende tiltak truffet av en EU-stat, skal EØS-komiteen trekkes inn i saken.

Tilpasningsteksten ivaretar også funksjonen til EFTA's overvåkningsorgan (ESA), som overvåker av EFTA-statenes forpliktelser i henhold til EØS-avtalen. ESA vil få anledning til å be om vitenskapelig og teknisk assistanse, og kan stille vitenskapelige spørsmål vedrørende forholdsregler for beskyttelsestiltak.

1.5 Vurdering/konklusjon

Forordningens generelle prinsipper skal danne utgangspunktet for fremtidig lovgivning på matområdet i EU, og er slik sett å sammenligne med nasjonale rammelover.

Norske fagmiljøer og myndigheter ser positivt på helhetssynet, som dekker hele spekteret av ulike forhold fra fjord/jord til bord, og de faglige prinsippene som ligger til grunn for forordningen. I den norske matloven, lov om matproduksjon og mattrygghet mv., ble vedtatt av Stortinget 15. desember 2003 og iverksatt 1. januar 2004, er de samme prinsippene lagt til grunn.

Det har vært viktig for Norge å få anledning til å delta i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) for å kunne være med å påvirke i fora som bidrar til regelverksutviklingen på næringsmiddelområdet. Det har videre vært viktig å få videreført deltakelse i SCFCAH under Kommisjonen. Norge har i SCFCAH og i de forberedende arbeidsgruppene gode muligheter til å legge frem sitt syn på saker, noe som gir oss innflytelse og påvirkningsmuligheter selv om vi ikke har stemmerett.

Tilpasningene til rettsakten vedrørende nødsituasjoner som omtalt i punkt 4.1 i proposisjonen, gjør at gjeldende prosedyrer for beskyttelsestiltak i EØS-avtalens vedlegg I (Veterinære og plantesanitære forhold), utvides til også å gjelde for før- og næringsmiddelområdet.

Fiskeri- og kystdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet finner at forordningen med de avtalte tilpasninger ivaretar norske interesser på en tilfredsstillende måte, og tilrår at EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 178/2002 om næringsmiddelregelverket og om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) mv., godkjennes. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

1.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

EFSA skal finansieres av bidrag fra EU og fra enhver annen stat som EU har inngått avtaler med. EFSA vil også kreve inn gebyr for ulike tjenester den yter, herunder utgivelse av publikasjoner, konferanser og utdanning.

Dette innebærer også en årlig økonomisk forpliktelse i form av et norsk bidrag til EFSA. EFSA's budsjett for 2008 er om lag 65 mill. euro. Med bakgrunn i EØS-avtalens artikkel 82 nr. 1(a) og protokoll 32 til EØS-avtalen, vil EØS/EFTA-statene i 2008 til sammen bidra med om lag 1,5 mill. euro for deltakelse i myndigheten. Dette tilsvarer 2,37 pst. av det totale budsjettet. Av denne summen vil Norges bidrag være om lag 1,43 mill. euro (med dagens valutakurs 11,3 mill. kroner) i 2008, stigende til ca. 1,7 mill. euro i 2013.

Denne utgiften vil bli dekket over budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet (kap. 703 Internasjonalt samarbeid).

2. UTTALELSE FRA UTENRIKSKOMITEEN

Komiteens utkast til innstilling ble 29. mai 2008 oversendt utenrikskomiteen til uttalelse. Utenrikskomiteen meddelte i sitt svar av 4. juni 2008 til komiteen at den ikke hadde merknader til innstillingen.

3. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppbøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Ola Borten Moe, og fra Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til Regjeringens forslag om godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 178/2002 om næringsmiddelregelverket og om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) mv. Komiteen støtter dette.

Komiteen viser videre til at innlemmelse av EUs matlovsforordning innebærer at Norge knytter seg til EUs generelle prinsipper i forhold til mattrygghet og dermed blir medlem i Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (European Food Safety Authority).

Komiteen viser til hovedoppgaven til EFSA som er å være et sentrum for framskaffelse av uavhengige vitenskapelige vurderinger i saker som har innvirkning på næringsmiddeltryggheten. EFSA skal videre foreta risikovurderinger knyttet til GMO, på generell basis, og på ernæringsmessige spørsmål knyttet til fellesskapslovgivningen. Komiteen har merket seg at EFSA's vitenskapelige vurderinger vil danne grunnlaget for utvikling av regelverk i regi av Europakommisjonen.

Komiteen har merket seg at forordningens generelle prinsipper skal danne grunnlag for fremtidig lovgivning på matområdet i EU, og at norske fagmiljøer og myndigheter ser positivt på helhetssynet og de faglige begrunnelsene som ligger til grunn for forordningen. Komiteen viser videre til at det har vært viktig for Norge å få anledning til å delta i EFSA for å kunne være med å påvirke i fora som bidrar til regelverksutviklingen på næringsmiddelområdet. Komiteen er oppmerksom på at et medlemskap også vil innebære en årlig budsjettforpliktelse som

vil dekkes over budsjettet til Helse- og omsorgsdepartementet.

vedtak:

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 134/2007 av 26. oktober 2007 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 178/2002 om næringsmiddelregelverket og om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) mv.

Oslo, i næringskomiteen, den 5. juni 2008

Ola Borten Moe

leder og ordfører